

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

1 Gratia divina contritis crimina delet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

C. XXVIII. q. Occidit, qui ad ascendendum
moveatur.

Idem lib. 10. contra Faustum, cap. 2.

Homicidium a legi veterum, putabatur non aliud
Hoc enim non in-
volvuntur in peccatum corporis huma-
ni, quia vita privare, spernit Dominus, &c.

C. XXIX. q. Hoc tenetur, qui solo timore
non faciat.

Iacobus Augustinus lib. 50. hom. ho-
m. 2.

Sed propterea non facit furum, quia times, nevi-
tatis, iustus fecisti, in corde fecisti: furtiteneris, &
& illud.

C. XXX. q. Non idem minime delinquit, cui solle-
citat facilius.

Idem de libero arbitrio, lib. 1. c. 3.

Sicut non contingat facilius concubendum cum
laudabile alicui, planum tamen aliquo modo fit
in corpore, & si potest detur, falcatum esse, non
minim est, quia si in ipso facto deprehenderetur,
hunc facilius refutari.

C. XXXI. q. Voluntas i remuneratur,
voluntas autem in cordis contritione est, o-
perat in aliis consolacione.

¶ Voluntas.] Haec usque ad finem sunt ex homilia 26. ope-
racione in Matthaeo,

Laudabile rapta cordis contritione, non tamen confessione peccata-

dum.

C. XXXI.

Item Propter lib. 9. de vita contemplativa.

cap. 7.

Pindilli, & quorum peccata humanam notitiam
dant, nec ab ipsi confessio, nec ab aliis publicata,
sicut hinc amendare noluntur. Deum, quem
habet rebus, sicut habitu sunt & utorem. Et quid
ex propter humanum viare iudicium, cum, si in malo
peccato, ita fini in eternum, Deo retribu-
re sapientiam? Quid si ipsi libi judices sunt, & veluti
fuit aliquantum dantes, hic in voluntarium poemam
severitatem admodum exerceant, temporalibus
pani nouis, eterna supplicia, & lachrymis ex vera
conscientia fluentibus restinguant eterni ignis
incendia.

C. XXXII.

Et infra ibidem.

Falcatum Deum & libi placabunt illi, qui non humano
comedit iudicio, sed ultra crimen agnoscunt: qui
aut propria illud confessionibus produnt, aut neficien-
tibus illis (quales occulti sunt) ipsi in fevoluntaria ex-
communications sententiam ferunt, & ab altari, cui
misericordia, non animo, sed officio separati, vitam su-
am in mortuorum plangunt, certi, quod reconcili-
ationis officia penitentie fructibus Deo, non solius a-
miserunt, sed etiam cives superna civitatis effecti,
quod tempore perveniant.

¶ Vnde verius exemplissime caput hoc coniunctum est
Iacobus: in mortuorum autem reliqua etiam usque ad cap. Me-
dia.

7. p.m. Hic idem probatur auctoritate illa prophetica: e
[In qua uera peccata fuerit conuersus, & ingenuerit, &c.]

[Ex corde datus, ex tempore fuerit, ed amens: [Conversus fue-
rit & regnabit, vita uera, & non morietur.] Hoc etiam Pro-
peta fuit.

C. XXXIII.

Cordine corda velira, & non vestimenta.

a. Glos. verbis in Matth. c. 5. b. In op. t. c. 104. Pann. l. 7. c. 19.
c. 20. d. 21. e. 22. f. 23. g. 24. h. 25. i. 26. j. 27. k. 28. l. 29. m. 30.

Offendens in coniunctione cordu, que in ejusdem confessione in-
tellegitur, non in confessione ori, que pars est exteriori confessio-
ni, quia confitari uerbi omnino, à parte totum intelligi, &
peccata dimitti.

C. XXXIV.

Hinc etiam per eundem Prophetam a Deo
missus ait.

Convertimini ad me in toto corde vestro, & convertar
ad vos.

¶ Confessio est sententia ista ex verbo Iesu, cap. 2. & Zacharia,
cap. 1.

¶ Converte] autem dicitur, quasi cor undeque verbo. Si au-
tem cor infelix undique à male ad Deum vertitur, maxime sua con-
fessionis fructus merentur, ut Deus ab ira sua ad misericordiam con-
seruos pecatos precessit indulgentiam, cuius ex principio preparabat vici-
diam. Vnde datur indulgenzia quida etiam ore tacente venientem con-
sequi possimus. Hinc & etiam leprosi illi, quibus Dominus pre-
cepit, ut offenserent se sacerdotibus in timore, antequam ad sacer-
dotem ventent, mandata sunt. Ex quo falso numero datus indul-
genzia quod antiquam sacerdotibus nostra officia facimus, id est, pe-
ccata nostra confiteamur, a leprosi peccata mandamus. Hinc & etiam
Sanctus Lazarus virus de monumento prodit: non prius de monumento
restitutus claudebatur, in sepulchro reuixit, & post virus
prodit. ¶ Hinc & etiam, ac Dominus offendere, quod non sa-
cerdotali iudicio, sed largitate domine gratia peccata eradicanda
de profanis tangendo mandauit, & postea sacerdos sacrificium lo-
ge offere praecepit. Leprosi enim tangunt, cum refecto divina
pietatum peccatora illustrata compunguntur. Vnde & post mi-
sericordiam regem Petrus, Dominus cum resipiente, profundi amara
lachrymas, quibus culpari negotiatio suam diligit. Leprosi someti-
psum sacerdotis representat, donec peccator suum sacerdotis penitentia
confiteatur. Sacrificium ex lege offert, dum sacrificium ecclesia
iudicio nisi impotram suam exceptatur. Sed antequam ad sacer-
dotem personam, eradicatur, dum per contritionem corda ante con-
fessionem ori peccata venie indulgentia. Hinc etiam medice nega-
tur sicutare aliquem, ut refutatus confiteatur: dum per Pe-
nitentia & destruit, [Nonne medice refutabunt, & confiteuentur
alii?] Item i. [Amor tuus, ut auctoritas alii perit confitebitur, velab-
re eo, qui non est.] Vnde ponentes ille, cu[m] timore oluisse terruisse
exclamaverat, [Dominus, te in finibus tuus erga me, neque in
stra tua corporis me:] postea supplicans ajetur: [Salvum me fac
proprie[m] misericordiam tuam, quantum non est in morte, qui meas
sit tu: in inferno autem nullus tibi confitebitur.] Si ergo nullus
confitebitur, nisi refutatus, nemo autem viri gubernis filius, &
perpetua damnationis dignus, pars, quod antequam quisque confi-
teatur, peccatora reatu, sue prævaricatione, que aeterna filii reb-
eatur supplicia, per gratiam interna compunctionis absolvitur.
¶ Item, si antequam quisque confiteatur, a Domino refutatur,
vel refutatus vivit, dum confiteatur, vel post refutationem
sternu mortuus est, & confiteatur. Sed sicut antequam refu-
tatur mortuus, confitebitur non poterat, sic post refutationem mar-
tialis confiteri non poterat. Refutatus ut refutatus viris, dum
peccator confiteatur i. Habet itaque sacerdotem suum filii pro-
ficiens, & inhabitansem.

C. XXXV.

Vnde Augustin, ait in Psal. 70.

R. Sacerdotus corpore vivit absente suscitatore. Non
autem sic refutatus in anima.

¶ In gloria ordinaria in Psal. 70, vers. Deus docifist. in ver-
mirabilia. ex Augustino hac affiruntur: Quid mirabilius,
quam mortuos suscitare? Sacerdotus corpore vivit etiam
absente suscitatore, non sic suscitata anima vivit.

a. Tert. 2. & Zach. 2. b. Senn. ibid. c. al. cui. d. Luc. 17.
e. Ioh. 11. f. Matth. 14. g. Luk. 22. h. Psal. 17. Gregor. 19.
Psal. 19. psalm. i. Eccl. 17. k. Psal. 6.

Kk. a

in eis agunt. Ego amplius adhuc locum presentem
elegimus video, quia qui pleniori sententiam Dei ac-
cipiunt, & plenaria divinitati sunt disciplini, illi et-
iam si malum faciunt, coram Deo faciunt, & in conse-
cilio eius faciunt, faci ille, quidixit: [Tibi a soli pec-
cari, & malum coram feci.] Quid ergo plus habet,
qui malum coram Deo facit? illud profecto, quod con-
sumo peccare, & dicit, peccavi. Qui autem discedit a
confitei Dei, nescire converti, & peccatum ponendum
purgari. Hoc ergo interrelat in alium coram Deo facere, &
in confitei deinceps peccantem.

*Ecclesiastes Epistola ad oblationem sibi, homil. 11. Origines ad
et. Endi, sed nonne B. Hieronymi citatur.*

C. XL V.

Iam Ambrosius lib. de penitentia, c. 4.
Sed dominus qui dixerat: b. [Sicut Adam faciam te,
de hoc scibor] quia duæ uibes ex vicinia Sodomam
quæcunq[ue] dili traxere confortium, [conversum est,
inquit meum: in eo ipso turbata est penitentia mea:
non haec fecundum iracundiam furoris mei.] Nonne
aperte, quid isto nobis peccantibus indigetur? Do-
minus uult, ut indignatio nux nos terrete & con-
seruit indignatio ergo ius non ultioris executio, sed
magis resolutionis operatio est.

*Quoniam ante uiriliter ex B. Augustino, restituimus eis ex
Ecclesiastes & ex ipsa locis scripturae etenim. Sequitur enim
liberum p. 7.*

C. XL VI.

Iam Ambrosius in lib. de Paradiſo, c. 14.
Sperps a decepto me, & manducavi.) ¶ Venialis &
Siclo, quam sequitur profeſio deiſorum. Ideo
non defera multus, qua non retinetur Deo, sed magis
multa peccatum est: quam medicinalis s' fecuta len-
ta est. Bonum est condemnari in peccato, & flagel-
lari acledio, ut cum hominibus flagellentur. Deniq[ue] g
Qui quis voluit crimen negare, indignus judicari est,
qui pauciter in peccato, sed remissus est sine praescripti-
one à peccato, postulasse non tam reus & majorē criminis
parvus illud enim committit in fratre] quam faci-
legit, quod deo crediti mentendum, dicens: [Nescio:
magis ego dostratis mei sum?] Et idcirco accusatori
diabolus em accusatio referens est, ut auctum ejus angelis
flagellent, qui cum hominibus nolunt flagellari. & lib. de
penit. c. 4. Nam & pastor ille Evangelicus lapam
tremuisse legitur, non abiecisse: & Salomon l' ait: [Noli esse inimicu[m] iustus.] Debet enim iustitiam tem-
pore mortali. Nam quemadmodum te tibi curandum
parcos, quem si fides habeas: & qui contempnisti, fe, non
temporalem medico suo putet futurum?

C. XL VII.

Iam Ambrosius lib. 1. de penitentia, c. 1.

Uittere igno, prompte indulgeo misericordiam n

uero, quam facilius: quia per sacrificium iustus

comendatus, per misericordiam peccator redimitur. o

Nomen vocari iustos, sed peccatores.] In p. lege faci-

re, in Evangelio misericordia est: lex per Moysen

dicit, per me gratia.

C. XL VIII.

Iam Leo Episcopus Theodoreu[m] Eu[ro]poliensi Episcopo,
epif. Ep. al. 6.

*M*inimus q[uod] misericordia Dei ita lapsibus subve-
nientiam, ut non solum per baptismum gratiam,
sed etiam per penitentie medicinam spes vita prepara-
tur aeterna: ut quia regenerationis donum violarent,
pro proprio fe judicio condenantes, ad remissionem cri-

*a Tert. b. Ofi. 11. secundum 70. c. al. furor. d. Sem.
not. Gen. 2. & Moses] orig. f. mendicabili. g. Gen. 4.
h. prouinc. i. abell ab orig. k. Luc. 15. l. Eccles. 7.
m. d. adde. n. Of. 6. o. Marting. p. Iustit. q. Sent. 4.
r. 7. t. ap. L. c. g.*

minum pervenire: sic divina bonitatis praesidii or-
dinatis, ut indulgentia Dei, nisi supplicationibus facer-
dorum, nequeat obtineri. Mediator enim Dei & homi-
num homo Iesus Christus hanc proprieſtatem eccl[esi]a
didit potestatem, ut & confidentibus penitentiis fati-
factiōnem a darent, & eadem b. salubri (atisfactione
purgatoris, ad communionem sacramentorum per janu-
am reconciliacionis admittant. & post pauca. ¶ Si au-
tem aliquis eorum pro quibus Dominus supplicamus
quocunque intercepit obſtaculo à munere indulgen-
tia praefatis exſerbit & priuipu[m] ad confluita
remedia perveniat temporalem viam humana condi-
tioni finierit, quod manens in corpore non receper-
it, conquexi exutus carne non poterit. & post pauca.
¶ Hic d. autem qui in tempore necessitatis, & in periculi
urgentis infirmitati praefidū penitentia, & mox recon-
ciliacionis implorant, nec satisfactione interdicenda est,
ne reconciliatio deneganda, quia misericordia Dei
nec mensuras possumus ponere, nec tempora definitae,
apud quem nullas patitur venie moras converto, & infi-
cta. Ita e. ergo talium necessitatibus auxiliandum est, ut nec
acti illi penitentia, nec communione gracia denegem-
tur, si eam etiam amissio vocis officio per indicia f. in-
tegris fenestrarum comprebentur. Quod si agititudine
aliqua ita fuerint aggravata, ut quod paulo ante poter-
int, sub presencia facerdotis significare non valent, te-
stimonia eis fiducia circumstantia prodefici deben-
t, ut simili & penitentia, & reconciliationis bene-
ficium consequantur. Servata tamen regula canonum
paternorum circa eorum personas, qui in Deum a de
discendo peccarunt.

C. L.
Item Ambrosius lib. 1. de penit. c. 1.

*¶ N*emo potest bene agere penitentiam, nisi qui
ps. speraverit indulgentiam. Sed negant his oport-
tere redditum, communicationem, qui pravariatione laſpiunt
& infida. ¶ Deus autem nullum crimen exceptit, qui pec-
cata donavit omnia.

C. L.
Item Ambrosius lib. 2. de Cain & Abel, c. 4.

*V*erbūm Dei g dimittit peccata; facerdos est iudex.
Sacerdos quidem suum officium exhibet, & nullius
potestatis iura exercet. & lib. de penitentia, c. 2. ¶ Dor-
minus par jus & solvendi esse voluit, & ligandi, qui ut
trunque pari conditione permitti. Ergo qui solvendus
non habet, nec ligandi habet. ¶ Ceterum est, quod
eccl[esi]a utrumq[ue] licet, hareri utrumq[ue] non licet. Ius enim
hoc solis permisum est ficerdotibus. Redē igitur eccl[esi]a
vincit, qua veros sacerdotes habet: hareris vindic-
care non potest, que sacerdotes Dei non habet.

*¶ Confessiones s[ic] caput hec ex B. Ambrosii verbis, collectior te-
men arbitratu[m] dispositio.*

C. L.
Item in eod. r. lib. de penit. c. 3.

*¶ P*oteſti fieri b. ut aliquis vicius supplicis sermone
neget, & corde adorcat. Nunquid cadem causa est
eius qui sponte neget, & ejus quem tormenta inclinaver-
int ad sacilegium, non voluntas? Quād indigne-
autem, cū apud homines valeat certaminis gratia, ut
apud Deum non valere aſceratur? Nam sapientia in hoc
athletarum facultari certamine etiam vicit, quorum
fuerint certamina probata, vulgus hominum cum vi-
ctoribus coronare conſuevit, maximè quos viderit aut
dolo, aut fraude exclusos vicitur. Christus ergo

*a al. Actionem. b. al. eſdem. c. al. exciderit. d. Sup-
er. g. i. hic. quā. e. Verum ut diu etiam talium] orig. f. al. im-
dicium. g. Sem. & dicit. 22. q. 5. remittuntur. Idem 13. de Sp[iritu]
ritu Sandro. g. q. h. Polyc. lib. iii. 12.*

Kk 4

adictas tuos, quos viderit gravibus paulisper cœlestis suppliciis, sine venia patietur manere? Nunquid & non habebit remuneracionem laboris, qui etiam quos projicit, non in eternum proicit? & infra cap. 6. ¶ Dicis 'Petr' excusanti, ne eis pedes lavares. [Nisi laero tibi pedes, non habebis partem mecum.] Quod ergo isti possunt consortium tecum habere, qui claves regni non suscipiant, negant, quod dimittere peccata debent? Quod recte quidem fatetur de se. Non enim habent per inheritancem, qui Petri sedem non habent, quam impia divisionis differant. & cap. 31. ¶ Exgrando carnis peccatum repellit, luxuria autem carnis, culpam abolescit. Illuditur ergo diabolus, ut se ipse mortuus fuerit, & contra le armis, quem debilitandum putavit. & infra. ¶ Quod noster corpori, juvat Spiritum. & lib. 2. cap. 3. ¶ Sicut semel pro omnibus immortali est Christus, ita quoque peccata donantur, corporis eius sacramentum sumimus; ut per fanguum eius nos peccatorum remissio. Ergo evidenter Domini prædicatione mandatum est, ut etiam gravissimi crimini reis, extoto corde & manifesta confessione peccati poenitentiam agant, & sacramenti ecclesiastici gratiam refundentiam.

¶ Sedem] Apud B. Ambrosianus legamus, sedem, quod ob obitum non est mutatum; sed multa alia sunt emendata.

C. LII.

Idem lib. 2. de penitentia, c. 7.

¶ Quantuslibet ergo mortui factor, aboleatur omnis, ps. Quibus facrum redoleverit unguentum: & surgit defunctus: & sibi iubentur ejus vincula, qui adhuc in peccato est: tollitur velamen de facie eius, quod veritatem gratiae, quam acceperat, obumbrabat. Sed quia venia domatus est, revelare faciem, aperire vulnus iubetur. Non haber enim quod erubescat, cui peccatum dimisum est. In tanta vero Dominigratia, tanto que divini munera miracula cum oportenter universos latrati, commovebantur impii, & aduersus Christum conciliorum congregantur, Lazarum quoque interficeret volebant. Nonne meritorum successores vos fore cognoscitis, quorum duraitia hæredes eritis? Nam & vos indignamini, & contra ecclias congregatis concilium, quid videtis mortuos in ecclias reviviscere, & peccatorum induita venia refusari. Itaque (quod in vobis est) per invadum rursum validis interficeretur. Sed Iesu non revocare beneficia, imo cumulo sua liberalitas amplificat; revivit foliis tuncramus, & celebant & resurrectionis gratia latus ad cœnam venit, quam ei suâ preparavit ecclia, in qua illa qui fuerat mortuus, unus inter discumbentes cum Christi anveniuit.

¶ Solvi iubentur] In originali impresso legitur, & solvere iubentur ejus vincula, qui adhuc in peccato sunt, & mortifer velamentum, &c. Tilia uirorum vestrum sunt amandata, & addita nonnulla.

C. LIV.

Idem ibidem, cap. 4.

¶ Is potestatis tua gratiam negat, (que in remuneratione peccatorum est,) qui cœlestem eam potestatem diabolico & fultam suffragio vindicant. Eosque afferit diabolico outi Spiritu, qui separant cœlestem Dei in omnium temporum hereticos & schismaticsos comprehendet, quibus indulgentiam negat: qui omne peccatum etia singulos est, & ut universi. & f. cap. 4. ¶ Quid mirum, si latorem negalis, qui velutiam recusat? Hec & de illi nihil a vobis differant, qui a vobis poenitentiam pertinet. Arbitros enim quod etiam Iudas poenitentiam ranta Dei miseratione non excludi avenia, si poenitentiam non apud Iudeos, sed apud Christum.

a. Psal. 76. b. Ioannis. c. algerian. d. Ioannis. e. al. celebratio. f. Apf. 1. c. 172.

stum gessifera a. & paulo post. ¶ Qui agit preponit, non solum dilueret lacrimis debet peccatum suum, ut etiam emendatoriis factis operis, & regeret deinde periora, ut non imputetur ei peccatum.

¶ Diabolico] Adderat hic flos nonnulla ex B. Ambro. quae deesse videlentur. Antra enim leviora, qui ostendunt potestatem diabolico Spiritu, se parant ab ecclesiæ Dei omnium, &c.

¶ Ac univeros] In originali est, hoc in univeris oblongam non est mutatione.

¶ Licer & illi] In aliisque versionibus codicibus, & regi testimoniis illi nihil differant. Sed audierat glori vobis, ut in vulgaris Cremoni.

C. LV.

Idem in eod. 2. libro 19.

¶ Nonnulli idem poenitentiam emendant, utrumque non tollere cupunt, quam facerent ligare. Scimus confitentiam non exstant, sacerdotis induit: qui ceptum est. [Nolite & sanctum dare canibus, non miltariorum margaritas vestras ante porcos:] hoc est, in mundis spiritibus a facie communione non digna denda confitentia.

C. LVI.

Idem ibid.

¶ Vnde qui arbitrantur hoc esse penitentiam, nullam aeat à sacramentis coelestibus. Hi servios fidicis sunt, qui penitentia praescribant sibi, determinatum, quos vel penitentiam convenerint obstat, quia coelestis fraudulentur grata. & cap. 10. ¶ Iusta autem inventi, qui innocentes ferventur, quod congrue egerint penitentiam, ubi & acquirent dignitatem; ubi vini effusio, ubi ipsius corporis jugalis ius. Renuntiandum sculo est, non indulgendum, quæ natura potest, impinguatus est genitibus, intertrumpendu est superflua, superstrandus orationibus, vivendum ita, ut a nonnullis huic mortuorum sit, scipio sibi homo aeger, deus tuus mutetur. & infra cap. 4. ¶ Nemo intercedit nisi tuus arrogante sibi debet autoritatem, ut cognitum sacramentorum: quia scripimus est: [Recubilius quod est, & paulo post. ¶ Dicimus f. ergo & agendo penitentiam, & eo agendum tempore, qui culpa deflexa luxuria, & in capitivitate peccati positio, reverentur nos, non usurparunt esse debet. Nam & Iudeus non plus accedet egredi, ut cognitionem mysticam hauriret, dicitur: [Solve & alacritatem penitentium: i] quæ magis nos anima nostre penitentia corporalibus, & gressus omnes mandat, & sub debemus doloris sit, quam si inaudientibus sub capitulo peccati recordarunt unde hinc atque unde deciderit, & quod si corpora, & membra ab illa specie, & pulchra divina regnione offixerit.

¶ Vbi accepit rende] Eccl. 10. cap. 2. ¶ Ambro. Anquit quoniam illam penitentiam parat, ut cognitio ambiguitatis, ubi vini effusio, vel spuma, & jugalis ius sit? Sed glor. in vers. acquisitione, & confitentia, & modicatur. Multa autem dicta sunt enigmata.

¶ Vir in ali vita] In originali est, utrilibet latitudine. Rerum Cyprinus Episcopus lib. 4. cap. 2. & Ap. rovianum.

¶ Miser autem quoddam sic oblinxit esse, quod perdam non putent lapis penitentia, & per al. al. ecclies. b. ab aliis aborig. c. Miser. d. impunit. e. al. pecunia. Eccl. 21. Gen. 4. secundum ap. & Dalmat. 1. Eccl. 3. A. 12. b. al. corpora ut terram.

C. L.X.

Voluissent & iniqui si potuissent, sine fine vivere, ut poruissent sine fine peccare. Offendant enim quia in peccato semper vivere cupiant, qui nunquam defuisse peccare, dum vivunt. Ad magnam ergo iustitiam iudicantis pertinet, ut nunquam careant supplicio, qui in hac vita nunquam voluntur carere peccato.

4 pars. Ex his tunc appearat, quod sine confessione oris, & confessione operis, peccatum non remittatur. Nam si necesse est, ut iniquitates nostras dicantur, ut postea iustificemus, si nemo potest iustificari a peccato, nisi venientia confessio fuerit peccatum, si confessio paradisum apertus, non venientia confessio fuerit peccatum, ita si latius confessio velut est, qui sit cum penitentia: in quo intentus attulit esse confessio, dicitur penitentia, sive reparatione, sive exteriori accusationi. Ita si quis promitteret venientiam apostoli Dicimus, non apud credentes praesens timet agentem, fructuaret in Evangelio, & clavis dictarum ecclesiarum: promitterat enim, quod Deus negat deinceps, si nemo potest confessio venientia, nisi quidam uniuscunquam, est minorum, quam ad beatum pacem fieri possum, si sibi faceremus in legibus, salvando per nos Deos tradidimus, si nulla venientia accipit, nisi confiteatur.

placitacionis ipsam impetrare contendit. Considerat ergo quid nullus ante confessionem est, et si fideliter operis, peccati abolescunt. Denique, ut perficie apparuit neminem sine confessione a peccato mundari, ad ipsius humani generis principia famam exsolvi. Peccato transgressioni primi parentes consenserunt, a Dominis suis reguntur de culpa, ut peccatum, quod transgressum est, confitendo derelicto. Serpens autem de culpequefatis non est, qua per confessionem non reveretur ad vitam. Cetero et quoque, cum prima prevaricatio fratremuidum adducatur, similiter a Domino de culpa responsari est, dum ei dicatur: *Ecce Iesu filius tuus!*¹ Sed quia superius pecatum suum confessio velut prius mendaciter negando, Deum fallere contumelie dicitur: *Nonnulli cultus mariti sunt facti*, id est indigenae seminae indicatuerunt. Vide in defensione profundum mensuram, dum auctor: *Maior est impunita mala, quam ut venient mala*.² Vix ergo prefigitur ex auctore Domini, sacramentum, quia peccata sua confessio velut dismaliunt, respectu divinis miserationibus, indigentibus labori. Regit ergo, quae figura dicitur in Abram delectorum, non nisi eodem oriente satani mentitur. In quo figuratur, quid peccato non moritur, nisi orationis ecclisa. Moyse et quoque

precipit Dominus, ut tpora fave inuenire, fructu in domo, fructu in eis,
fructu in crine exasperante, facientis ferebatur; et iusta eius arbitrio
separata, ejus justitia contumaciam vel mandatam. Quia vero cito a Spiritu malo vexatorum, non poterat ad fons mo-
tus officium redire, nisi prius David Paterum arripere, & caras
& pfallere, & ita ab eis vexatorum colligere diabolos. In qua my-
stica ostendunt, quid quandoque diabolus propter preceas misericordias
de eis dominio eripit non valit, nisi David, ut est, ecclisia, & patria
protectionem faciat, & falderum admittat, & pro tempore stande,
& exemplarum operis filii predende, dissimilat ad invictum eum vexato-
rem compatis. David quoque cum adulteriorum commissis &
homicidiis, non ante audire i in Ezechiel: [Transfudit a se-
peccationis tuas Dominus. Iquid sum peccatum confiteritur. Peccatum
meum Propterea transpergrediuntur eni mea] & postea audiens:
[Transfudit Dominus peccatum tuum a te.] Achab quodque
actus in innocentia sanguinis effusione sententiam communiciavit Du-
sider, inquit seipso citio, satiassim Deo per patimenterum, Vir-
te Domini ad Hebreos: [Quoniam Achab reverberans] & sa-
crae zonis, non indicauit semin in diebus ejus. [Marcellus
cum audentem, [Ad eo quod erga dies, Novae saecula,]
ex rego Rho & Principatu partim agnoscuntur: Quis

a Ans. L. 11. c. 135. b al. frustrat. c Matth. 16. d Genzg.
e Gen. 4. f Gen. 12. & 26. g Eevit. 13. & 14. h 1. Reg. 169.
i Reg. 12. k 1. Reg. 2. l Ion. 3.

C. LXI
Item ad Ruficium Narbonensem Episcopum, q. 1.
al. 32. cap. 7.

Poenitentia a, que dilata est, cum flosculis pene
fuerit, non negetur, ut quicquid modo in chrysma
medicina anima vulnerata perveniat.

C. LXII
Item Augustinus in sermone de penitentiis, al. 8.
penitentia medecina.

Non b sufficit mores in melius commutare, hinc
fuit, fiascat Deo per poenitentiam dolorem, per ha-
bitum geminum, per contumaciam factum, con-
trahens eleemosynas & iugantes 1.

¶ Et Ieranius [Hoc non est quod R. Augustinus pro-
dam, magistrorum sententiarum, neq. Polycarpo,

C. LXIV
Item Ambrosum in c. Luce.

Novit Dominus mutare sententiam, si tu no-
mendare delichii.

C. LXV
Item Leo Papa, ep. 51. ad Roffi,
c. 6.

Aliud d quidem est deinde iuffe et repolli, si
territis perfectionis amore contemnere. sed in
torum veniam potuisse oportet a multis emi-
tis abstineat, dicente Apollolo: [Omnia nihil
sed non omnia expedient.] Unde si qui preuenient
cautam, quam negligere non debet, neq. impun-
dit ecclesiasticum, quam forene judicium.

C. LXVI
Item Hieronymus in c. In.

Vi famulus g faciebat eft, & comedie b alle-
cum Apollol: [Sint i lumbi vesti paucis, &
cerca ardentes in manibus vestris.] Qui amba-
to eft, & quem remordet propria confusione,
accingatur, & plangat vel propria delicta, & ingredietur eccliam, de qua propria delicta
rat egrellus, & cubet, vel dormiat in laza, & peni-
tentialia, per quas offendere Deum, non solle-
temperare.

C. LXVII
Item in Amos Propheta, ad.

Slagamus penitentiam, ipsum quoque flagella-
mentum. Rursum iusta eundem Hieronimam
mittit prospera. Si negligenter diffolramus, de-
bet sponitio tui, promittit, mutabit. Con-
emplum Ninivitis, & Hebreorum habet penitentia-
rum alii de imminentibus suppliciis liberari, in
quibus promissa fuerunt, perdidimus.

¶ Hieronimam] Sic illi emanentia ex ipsa mem-
b. Hieronymi, & uno velut exemplari Gratian.

Bambores Rex confilium meum pascit, &
peccata tua elemosynis redime, & impo-
nas misericordias pauperum, forsan ipsorum
delictis tuis.] ¶ Si prædicta sententiam 1. peni-
tentialia non portet, quomodo horcant ad elemosynas
misericordias pauperum, ut Dei sententiam com-
plicet? Quod facile solvit Ezechiel / Regis comple-
xus, 1. Reg. 14.

C. LXVIII
Item super Danielum, ad cap.

Verbi Hieronimi, & uno velut exemplari Gratian.

¶ Si quendammodum in vulgatu, iuxta eundem Hieronimam
promitti prospera, si penitentiam egenus, &
negligenter, &c.

C. LXI

Hinc etiam Leo Papa ait ejus. 78. al. 80. ad Epis-
copos Campani.

Sufficit x penitenti y illa confessio, qua primum
Deo offertur, tum etiam facerdoti, qui pro delictis
penitentium precator accedit.

a alter & satisfactione. b Daniel. 4. c alter. rationabili.
Sup. 17. queb. 4. maror. d Dan. 9. e Iohann. 11. f Iohann. 11.
g Luc. 17. h Matth. 9. i Marc. 2. Matth. 9. k Luc. 4.
l Matth. 8. Marc. 1. Luc. 5. m Marc. 10. Luc. 13. n Luc. 7.
Iohann. 11. o Psal. 31. p Psal. 68. q Glosa interl. ordin.
ibi ex Augustin. Sentent. 4. distinct. 17. r Psal. 129. Proverb.
19. Ecclæsia. 17. s Psal. 39. t Matth. 3. u Ador. 19.
z Infras. c. quamvis. Polyc. lib. 6. tit. 20. Ivo part. 16. cap. 107.
y al. enim. 1. orig.

Elius & dixerat ele moriturum) & Ninivitarum b,
quibus dictum est, [adhuc quadraginta dies, & Ninive
salveretur.] Extremis ad preces Ezechias, & Nineve,
peccata commutata est, non vanitate judicata,
sed eorum conversione, qui meruerunt indulgentiam. A-
loquin in reverentiam & loquitor Deus te mala mina-
super genem, & si bona fecerit, minus clementia com-
mune. Kursus bona agere se afferit polliceri indulgen-
tiam, et si male fecerit, directe suam mutare fenantiam,
non homines sed in opera, que mutata sunt. Neque enim
Deus hominibus, sed viris trahitur: que cum in homi-
nem fuerint, nequam punit, quod mutatum est.
Pecunia & alter. Fecit a quadim Nabuchodonosor
pro Daniel confilium misericordiam in pauperes, &
ad eos quae in menem duodecimum in eum dilata-
femur. Sed quis postea ambulans in aula Babylonis
gloriosus, & dicit: [Nonne haec est Babylon magna,
quemadmodum regnum in robore fortitudi-
nis, & gloria nominis mei?] bonum misericordia-
re possidit malo superbia, [forsan ignorat Deus deli-
ctum.] Cum beatus Daniel praedictus futurorum de-
sumus Dei dubitet, rem temerariam faciunt, qui au-
diunt peccatoribus indulgentiam pollicantur. Etta-
men item, quod Nabuchodonosor bona opera fa-
cienda venia remittitur, multo magis alii promitti-
ant, quae peccata committerunt.

C. LXIX.
Idem.

Vnde e benignum Dominum misericordiam cum
fovenante misericordem, & ipsius poena modum in-
tendit, & in libratione i penitentem. Non in pet-
rum tradidi poena delinqüentis, sed [Quanto 2,
tempore servientum Balaam, tanto fervient Chri-
stiani] hoc est, & hoc, & tanta
quisque illes, qui ibi confusa esaliciusero-
& quanto tempore eraisse te nos, quanto tem-
pore aliqui, tanto nibilominus tempore humilia-
replum Deo, & satisfactio ei in confessione peniten-
tia non expletis, ut humiliet te Chularaton, & invi-
to scelus etiisque penitentiam: sed ipse prave-
ni coram illis dicitur g: quia si te ipse emenda-
re, si nolo exteris, plus est Deus, & misericordis,
qui nesciat temperare ab eo, qui illam penitentiam
proferat. Sed illud confidendum, quia donec servie-
tur Chularaton, queraditi fuerant pro delictis suis
& non clamarent ad Dominum, nemo sulciatus est,
qualiter eos posset. Cum vero clamaverunt ad Do-
minum, nunc suscitavit Dominus Salvatorem Israel, &
fluvit.

C. LXX.
Idem Hieronymus in c. 5, epistola ad
Ephesios.

Ecclia Christi gloria est, non habens maculam
neque signum, aut aliquid istiusmodi. Qui ergo pec-
caverit, & aliqua forde maculatus, de ecclia Christi
non potest appellari, nec Christo subiectus dici. Pos-
sibiliter autem, ut quomodo ecclia, quia prius rugam
habuit & maculam r, in juvenitatem, & munditiam
poterit esse, ita & peccator currat ad medium?

a Ep. 5. b Ima. c Hieron. orig. vera letitio. d Dan. 4.
e Orig. 10. ad c. 1. iudicium, & ibidem, trajecta, f abi-
tus. g ad. manu.

quia non a habent opus sibi medico, sed male habentes, ut
curentur vulnera ipsorum, & sicut de ecclia, qua est
corpus Christi.

i. ¶ Et maculam] Restitutio & locus ex originali. An-
te legelatur, & maculam, & immunditiam, & postea re-
stituta est.

C. LXXI.

Idem in c. 1. Amet,

Super tribus sceleribus Damasci, & super quatuor non
convertant eum. Iuxta tropologiam hoc postissimum
dicere. Primum peccatum est cogitatio, quae mala sunt.
Secundum, cogitationibus acquevitis perverbis. Ter-
tium, quod mente dederis, opere complevisse. Quar-
tum, post peccatum non agere penitentiam, & in suo sa-
bi complacere delicio.

C. LXXII.

Idem epif. ad Pamphacium &

Oceanum.

Secunda b post naufragium tabula est, culpam simpli-
citer confiteri. Imitati ellis errantem, imitamini &
correxit. Erravimus juvenes, emendemus senes: jun-
gamus gemitos, lachrymas copulemus.

C. LXXIII.

Idem.

Qvia e divinitati natura clemens est, & pia, ma-
gisque ad indulgentiam, quam ad vindictam pro-
na, quia non vult mortem peccatoris, sed ut converta-
tur, & vivat: si quis post lapsum peccatorum ad veram
penitentiam se convertit, citio a misericorde judice ver-
am imperabat.

**¶ Caput hoc est in commentariis ad v. 3. lamentationum Hiere-
miae, quae non sunt B. Hieronymi, sed Rabanus.**

C. LXXIV.

Idem in c. 12. Ode.

NErat peccati memores tardius revertantur, [Ad-
huc, inquit, federe vos faciam in tabernaculis, sicut
in diebus festiatis:] ut quod facit baptisma, hoc faciat
penitentia, & habitent in tabernaculis Salvatoris, hoc est,
in ecclesiis.

¶ Antea citabant ex eodem in Malachiam.

C. LXXV.

Idem in cap. 9. Daniel.

Pradixerat d Hieremias septuaginta annos desola-
tionis templi, post quos rufus veniret populus in-
Iudream, & edificaret templum, & Hierusalem. Quos
res Daniel non facit negligenter, sed magis provoca-
cat ad rogandum, ut quod Deus per Iuanum promisit cle-
mentiam, per horum & implet preces, ne negligi-
t superbia, & superbia parat offendam. Denique
in Genesim 7 legimus centum viginti annos penitentia
confitutos ante diluvium: qui, quia tanto tempore
hoc est, centum annis noluerunt agere penitentiam,
nequaquam expedit, ut & viginti alii compleantur, sed
infectam, quod postea fuerat comminatus. Vnde
& ad Hieremiam dicitur ob duritiam cordis populi tu-
dorum: [Ne oris pro populo hoc, qui non audiame-
te.] Et ad Samuel: h [usque quid liges super Saul? &
& ego abieci eum.] In cinere igitur, & facco postulat
impleri, quod promiserat Deus, non quo est in reducto
suum futurorum, sed ne securitas negligentiam, & negli-
gentia parceret offendam.

C. LXXVI. ¶ Operibus misericordie Deum
non enimus, sed nosmetipsum
redimus.

Item Ambrosius in sermone in Dominica de
Abraham.

a Lyc. b Serm. 4. dif. 14. c Exod. 13. & 31. d Hiero-
rem. 29. & 32. e al. hujus. f Gen. 6. g Hier. 7. h i. Ra-
b. 16. i. Dan. 9.

persecutionis numus.) & tamen post multis cruciatusibus affliti, & fugientibus reatum culpe, quam perpetraverat, excolit. Sic nos filius unde à culpa primi hominum absolvitur. Sed tamen reatum ejusdem culpe diffluentes, abdolit quicquid sicut canaliter obivis i. quia delicta nostra, fave per nos, fave per feminipsum refecat etiam, cum relaxat. Ab electis enim suis iniquitatum malis fudet temporal afflictione tergore, quas in perpetuum non vale in eis videretur.

¶ Capit. hoc extrahit quodam habeatur in commentatoris, qui nomen Eucherius dicitur. L. Reg. s. sed magnus quoq. pars eius. T. Gregorianus. 18. moralium. 0.27.

i. ¶ Odimus. Apud T. Gregorianum sequitur. Bene ergo dicunt. Kinas, quod non parceres delinqentum) quia, &c.

aperte non est veritatis lobis ad interpretandum proposita. Eu-

damus autem hanc de Gratianis.

C. LXXXIII.

¶ Augustinus de peccatorum mortis, & re-

misi. l. 1. c. 3.4.

*S*implici homini potest juste vivendo meritis cre-

deretur Dominus sanguinem ab extremo iudicio libe-

re. Etiam omnem in illa vita meruerunt ad paradisum re-

venient le caro peccati, etiam si remissi peccatis homo

in eisdem vicere, non continuo mercatur eam mortem

non perire, quam traxit de propigne peccati. Tale

discretio in suum eff. de Patriarcha David in libro

Regum 4: ad quem Propheta cum misericordia esset, cœque

peccatum, quod ad infernus eventura mala ex ita-

enda dei communiqueretur, confessione peccati veniam

merita respondet Propheta, quod illud ei flagitium, fa-

cinecum remissum sit & tamen consecuta sunt, que Deus

fuerunt committentes, ut sic humiliaretur a filio. Quare i-

nisi dicitur, si Deus propter peccatum illud fuerat

committens, cui dimisit peccato, quod erat minatus, im-

pedita nisi qua recitissime, si sic dictum fuerit, responde-

re: nonne mandebat illam peccati fatam, ne homo à percipi-

ta via impetrare extrema: subiectum vero illius

committentis effectum, ut pietas hominis in illa humili-

itate excedente, auge probatur. Sic & mortem-

corporis propter hoc peccatum Deus homini insixit: &

post peccatum confessione propter exercendam iusti-

tatem non remittit.

¶ Quare & hanc] In originali legitur, Quare & hic non

discut. Et significatio non est mutata. Alius vero multa ex

sic sunt facta.

C. LXXXIV.

¶ Doloris mensura potius quam

temporis actione penitentia confide-

randa est.

¶ Item in 6. homilia de penitentia.

¶ 7. ¶ In 8. homilia de penitentia, ubi tale crimen commissum

est, ut si quis committit, à Christi etiam corpore se-

pareat, non tam confundenda est mensura temporis,

quam doloris. [Cor è enim contritum, & humiliatum

deum frumentum.] Verum quia plenius dolor alterius

confundens est alterius, neque in auctorum noritatis ni-

si & per se vel quicunque alia figura procedat, cum sit

oculo, cui dictum: [genitus meus à te non est ab-

soluto, ne te confundimur ab his, qui ecclesiæ pra-

fan], nonne pietatis ut satifiat etiam ecclesiæ, in

qua amissum ipsa peccata. Extra eam quippe non

amittere. Ergo a cum tanta est plaga peccati, atque

impensa modo, ut medicamenta corporis & sanguinis

Domini confundenda sunt, auctoritate antifitius debet ab

aliorum servari ad agendum penitentiam, & eadem au-

toritate recorciari.

a. Et in 1. de penitentia medicina, c. 2. b. Beda ad Eph. 5.

Sent. 4. diff. 17. l. 10. p. 15. cap. 14. c. al. medicina sed iam me-

dicime sententiam. d. abf. al. orig. e. 2. ap. multa. f. Al-

eunus de ecclæsticis officiis. c. de capite jejunii. Sentent. 4. diff. 20.

Poly. 1. 6. tit. 20. Anf. l. 11. 12. 13. B. 1. 19. 20. 21. l. 10. p. 25. cap. 4. 20.

g. Sent. 4. diff. 17.

¶ Nisi per verba] Ab originali abf. dicto, nisi, sed ha-

bita est ratio glossæ.

¶ Ergo] Hac non sunt in Enchiridio, sed in epist. ut. ad La-

maronum, sed alterius pers. Ita enim loquuntur. Alius con-

tra: immo, inquit, si tanta est plaga peccati, &c.

C. LXXXV.

¶ Idem in a. eadem homilia quinquagesima-

ma, ea. 11.

¶ Videlicet b. seipsum homi in istis voluntate, dum pos-

tefit, & mores convertat in melius, ne cum iam non po-

terit, etiam prater voluntatem a Domino judice.

¶ Eg

cum in se proulerit feverissime medicina, o sententiam,

venient ad antifites per quos illi claves in ecclesia mini-

strantur, & tanquam bonus incipiens jam esse filius, ma-

ternorum membrorum ordine custodito, a præpolitis fa-

citorum accepit satisfactionis suæ modum, ut in offerten-

do sacrificio contribulari cordis devotus & supplex, id ta-

men agat, quod non solum ipsi proficit ad recipiendam fa-

lorem, sed etiam catena ad exemplum: ut si peccatum e-

st non solum in gravi ejus malo, sed etiam in tanto &

scandalio est aliorum, atque hoc expedire utilitati eccle-

siae videtur antifit, in notitia multorum, vel etiam totius

Iehali & mortiferæ plaga per pudorem addat tumorem,

& inf. a. ¶ Multi & enim corrigitur, ut Petrus: multa

tolerantur, ut Judas, &c.

Item Hieronymus.

¶ Mortificatio viatorum magis

quam abstinentia ciborum penitenti ne-

cessaria est.

Item Hieronymus.

*M*enstruam f. aureum temporis in agenda penitentia-

ria idcirco non satis aperiè prefugunt canones pro-

unoquoque criminis, ut de singulis dicant, qualiter u-

namquidem emendandum sit, sed magis in arbitrio fa-

cerdotis intelligentis relinquendum faciunt, quia apud

Deum non tam valet mensura temporis, quam doloris &

mei abstinentia tantum ciborum, quam mortificatio vi-

torum. Proper quod ipsa tempora penitentie pro fl

de & conversione penitentium abbrevianda precipi-

unt & pro negligenti protendunt. Extant tamen pro

quibusdam culpis penitentis modi impossit, juxta quos

catera perpendicularis sunt culpæ, cum sit facile per eosdem

modos vindictam & confutam canonum afflire.

¶ Capit. hoc, quod Burchardus etiam & Ivo cantant ex dicti T. B.

Hieronymi, beatus Eusebius, in suis annotationibus in Terribili-

bus iustificatis legiis in antiquis penitentialibus. Et ex eo, ac cate-

ris collectioribus innulla sunt emendata, & postrema clausulæ etiam

aucta. Sententia autem habetur etiam 7. cap. 21. & in epistola Burchardi ad Amphibichium, cap. 2. & in falso Mertonis, anno 890. cap. 19.

C. LXXXVII.

Item Ioannes Chrysostomus: [et cfr. auctor

operis imperfeti in Matthæum,

homilia 40.]

*¶ Q*uis aliquando visit clericum citio penitentiam a-

gentem? Sed & si reprehensus humiliaverit se, non

ad eo dolet, quia peccavit, sed confunditus, quia perdi-

dit gloriam suam.

*H*is g. autoritatibus affectur neminem sine penitentia

& confessione propria vocari a peccati poena mandari. Unde

præmisit autoritatibus, quibus videbatur probare, sola contritione

ordine veniam praefari, alter interpretanda sunt, quam ab eius exponantur. Negationem a nam Petri fecuta est falsatio al-
ehymericus, & tria confessio Dominicie dilectionis, qui penitus
debet peccatum trina negationi. Non enim necessaria fuit erat
extra falsatio peccatum, cuius tanta vita tempore, obediens
pendebatur suis conditoris. Immediatae enim illud propheticae: b
[Destina a malo, & fac bonum] & aliud Epise: [c. Dore-
linquam impium viam suam, & ut iniquas cogitationes suas, &c.]
Amplus horum nihil a peccato exigunt. Non ergo nisi autorita-
te Leonis Papa falsatio penitentia negatur, ejus necessaria cur-
articulos pertinent ea, que de vivisibus, vel in eis existen-
tibus, vel dilectionibus. Des habentibus, vel habentibus a li-
bris Sancti facilius dicta sunt: ut hanc omnia quae dicitur
ex cordi contritione quam habent, vel in placere misericordie
misericordie non demandent. Siemperque dignissi-
mum peccatum, & tamen ejus pena referatur, si per annos
non cordu quisque ad Deum retributus distare sicut aliud nesci-
teneat. Non ergo primum auditorius vel legimus, ne
confessione eru, & sacraficatione operi aliquo prelate a qua
mandata.

libet delinqutis, sed et amicis, qui beatum Petrum imitatus, hunc scilicet pentus alienigenam, & cunctorum virtutum somnitum in se funditus mortificauit. Idem illo loco in d. Chrysostom. [Lavent labrymna delictum, quod puer est vice confessori] & similiter aliud, quod fuisse in epistola ad Hebreas: e [Non] dico, ut te prodas in publicis, ne, ne te apud alias accusabis, sed ad dire te solo Prophete dicens, I revela Domino viam tuam. Ante Deum ergo tua confiteare peccatis, apud verum iudicium cuius orationis debita tua pronuntias, non s' linguis, sed conscientia tua memoria: & tunc deinceps sicut miserere coram te pote confessio, si habueris in mente peccata tua continentia, malum nunquam adver- sis proximatum non in cordevenisti? non ita intelligendum est, ut fine confessione viri peccata decuarum dimitti, sed fini publicae satisfactionis. Secundum namq[ue] peccata, ferre confessione, & occu- pata fastigante pugnare: nec est necesse, ut quem faceret confisi suarum, denoncitemate, sed lingua corda, non carni apud iudicem venia ex iugiter confisi debetur. Hinc etiam idem Irenaeus Chrysostomus g. att: [Nunc autem si recordare- sis peccatorum tuorum, & frequenter & tanta in confusione Dei pre- munies, & pro eius clementia ejus deprecari, cunctis illis delibera- si. Si autem nonne obvius erit peccatorum tuorum, tunc coram recu- derabis, & non, quando in tuo mundo publicandatur, & in confusione preferentes omnium tam amicorum tuorum, quam ini- micorum.] & familius Angelorum, celestigem, virtutum Non enim ad Deum sicut dicibus: b [Quia uero te peccata, quo- ga cum diu manefestabat] sed etiam ad omnes nos hoc dicunt. Si- multiter & illud Profperi si intelligitur: [Qui enim crimen sunt ultra- exponitis, & aut illud propriis confessio[n]ibus prodant, aut reficien- tibus aliis, quales secundis sunt, &c.] I au[n]tus neficiuntur: id est, oculare confessione ipsa peccatum suum confessio[n]em, non publice illud manifestabunt. Item illud Propheta: [Dixi, k con- fiteor, & peccata] id est, remissimis iudicatis I [remis- patem peccata vesti] Ila & illud. Augustini intelligitur: in [Magna pietas Dei, ut ad solam promissione[n] peccata dimis- sis, id est, remissimis iudicaverit]. In item ibidem, o [Vero]rum pra opere reputatus, cum deinceps factura spiri. [O]rum tam confusione, reputatus per opere voca, cum deinceps facultas confessio[n]is. Item p [valentia remittente, non spes] ita in- telligeris, voluntas facis opus remunerabile, non opus voluntatem, Item illud, q [In quaecumq[ue] hora peccata confessori fuerit, &] converti dicunt, qui omnino vertitur: omnino vertitur, cuius o- pos, vox, & cogitatio ut mortificationis defudat peccatis, sicut prius seruenter inquitur. Ita intelligitur & dicit [convenimus & ad me, &c.] Item: l [fusitate corda vestra, & non vestimenta- za] ei dicit, qui nulla interior satisfactio precedente, sed sola exterioris deum potest placere confundit. Item curia que de le- prosi mandatis, vel de Lazaro refusato inducuntur, ad contrito- num cordis, non ad veniam remissio[n]is referenda sunt. Obliviosio enim animi, & confessio[n]is contemptus, quadam more est, & deinceps, & leprosa altera, & qua quisq[ue] reservat, dum libet per gratiam dei delictis, & votum confessio[n]is infraferat. Ad hunc etiam

^a *Luc. 22.* ^b *Psl. 36.* ^c *Esa. 15.* ^d *Ambrosii sup.*
^e *ea. l. lavent. Sent. 4. dist. 17.* ^f *Ioann. Chrysostom. homil. 21. in epist.*
^g *ad Hebreos. 5.* ^h *Pslam. 36.* ⁱ *In ead. 3. hom. h. 2.*
^j *Rig. 11. i Sup. ead. facilius. k Pslam. 31. sup. ead. dixi.*
^l *al. indicaveris. m Sup. ead. Magna. n al. indicaveris.*
^o *Sup. ead. si cui. p Sup. ead. facilius. q Ezech. 33.*
^q *Sup. ead. convertimur. s scindit. t Ibidem.*

gabina voca (us Augustinus a testatur) publico eget remedio,
q; Frensi: usq; ardenteribus pro manefis omnibus mani-
jola probare ostendit satisfactio, & oris confessio. Latentia ve-
ri peccata non probant sacerdoti necessario confitenda, & ejus ar-
bitrio expienda.

¶ p[ro]p[ter]a. Exinde ut ipsorum ageretur, nesciret deca
p[ro]p[ter]a veritate, quae per se est, non posse. Tunc dicitur: Sine te
veritate non essemus, propter te enim eravimus. Sine te
veritate non essemus, propter te enim diximus, occulta vero
veritas non fuisse falsitatem publica quae manifesta per se est.
Quare etiam si omnia sunt falsitatem, non est falsitatem
falsitatem. Falsitatem non defertur, aduersus gravem deli-
berationem, iurisdictio potius predicitus aduersus. Quare
de omnius dictio iurisdictio. Iesu b[ea]t[us] p[ro]p[ter]a supplicatio
falsitatem indiget ut possit daturi, si finis et confusione
huius regim[is] emendari. Qui enim supplicatio pro peccato,
peccato, s[ed] latere, non possit, nequitate, nequitate, nequitate
nequitate, nequitate, nequitate, nequitate, nequitate, nequitate.

autem superbia regnat, velut porcis, hamistris locis habent non
potest. Si hunc hortulante vero alienus veniat sperare non licet.
Nec ergo, ubi et rastussum confessionis, venia est speranda crimi-
nali. Probatus h[ab]et autoritate Augustini, qui in libro de ve-
ritate & falsitate panitia, cap. x, iactat.

¶ I. Ioannis Chrysostomi] Supradicata lachryma, nota-
tum est hebreas verbis e[st] B[ea]t[us] Ambrosius, quem citat Magister sen-
tentiarius.

¶ II. Non lingua] Graecis, ἀχρύσῳ, ἐ καὶ ποτὲ
διάλεκτοι τὰ μέντην, id est, præces fundit, si m[od]i

¶ q[uod] n[on] q[uod] l[et]it, quam sc[ri]p[ta] f[or]mam Aug[ustini]n[us] c[on]fru[n]tat
l[et]it[us] q[uod] n[on] arbitrio sacerdotis p[re]tendit[ur] agit, si s[ecundu]s
in iustitia criminis indulgentiam imperat[ur] q[uod] Item Aug[ustini]
p[ro]p[ter]a f[ac]tum Ambrosiu[m] q[uod] l[et]izat[ur] & f[or]tunati soli sacer-
dote[rum] d[omi]ni credere o[ste]n[di]t p[er]missio[ne] f[ac]tiva[re] s[ecundu]s arbitrio[re].

4 ¶ **Vnde** evidentissimè] Loquitur ex persona adversarii.

parum sufficiunt. Verè enim ex illis auditoriis non hoc intellegimus. Quia enim faciunt inviam Deo confitentes, et minimè dicuntur se apud alios accipere, sed potius reprobantes alii seipsorum. Ad manufo. Crysophania dictum id, quod maxime negatur dicere. Non dico, inquit, tibi publica reipsum, neque apud alios accipere. Hoc enim secundum membrum valde, id est ad primum: ut apud alios se accipere, si idem, quid seipsum publicare. Quae paulo post Gratianus p[ro]p[ter]e has, que nunc affectantur, refellit. Econtrat ea, quæ in affectione, &c.

5 Quoniam iniquitatem [His] et in aliis duobus fe-

¶ Leviticus] Itidem & hoc loco referuntur sententia Leviticis in c. 27. non ipsa verba: idemq[ue] paulo post fit de Hebreo.

C. LXXXVIII.

Vem penitent, & omnino peniteat, & dolore la-
chrymis ostendat, repraesentet vitam suam Deo per
facerdotem, præveniat judicium Dei per confessione. Pre-
cepit & enim Dominus mandans dicit ut offendenter ora
facerdotibus, docens corporaliter praesenta confitenda pe-
cata, non per mentem, non per scriptum manifestanda.
Dixit & enim [Ora monstrat] & [Omnes] non unius
pro omnius: non alium flatuunt nuntium, qui pro nobis
offerat munus a Moyse flatuum, sed qui per vos peccatis,
per vos erubefat. Erubescit enim ipsa plaga haberet
remissionis. Ex misericordia enim hoc præcepit Dominus,
ut neminem penitenter in occulto. In hoc enim quod per
feipiū dicuntur, & erubescit enim vincit timore
offensis, & venia crimini. Fuit enim per confitendum
veniale, quod criminaliter erat in operatione: & si non statim
purgatur, fit tamen viles, quod committerit mortali-
tate. Multum enim satisfactio obiliui, qui erubescen-
tia dominans, nihil corum, que committit, nuncio Dei
denegavit. Deus enim misericors & & justus est; sic
conferat misericordiam in iustitia, ita & iustitiam
in misericordia. Opus enim est misericordia, pec-
canti peccata dimittere: sed opores, ut iustus mi-
seretur iustus. Oportet enim, ut non solum quid-
sed in quo doles, confidere, si dignus est, non die-
iustitia, sed misericordia. Iustitia enim sola damnat, sed
dignus misericordia est, cui suauiter lobet nisi eti-
ma. Sed adhuc 77. Redat ad eum Iudea, ne
destituta sit sua conuersatio scriptum realiter voluerit, non
poterit nisi sanctuari, sed eis, operibus penitentie,
lascivis peccatis. Unde venientibus ad se turbae, Iudeam
ut scriptum facite i penitentem, vel fratrum penitentem,
vel aida deponit] ut per quadam videlicet peccatorum, qual-
everum operum. Non enim per debet esse scriptum manifes-
tandum, sed ut vel, per amorem, per amorem deliquerit, atque ergo, qui gran-
dis contemptus. Nequissima multa criminis fisi confusa uulnifi-
ca in rebus pœnis: hinc tamquam multa gravatum, et
in aliis tempore pœnit. In k. jubilosa pœna remittit pœ-
nitentia. Ubi per nos pœnitentia peccati remittit figura. Sa-
cra expiatio annuo usq[ue] ad subiungitur suppeditat, cum e-
iusmodi penitentia tempora defensionis, quibus quia plena-
re pœnitentia accedit. Non enim [Cantic Hebreorum] I au-
tem pœnitentia] statim post aspersionem penitentem quippe a
pœna plus mundatur. Cum ergo, ut ex premisso colligeris,
penitentia pœnitentia scindatur defensione, evidentissime
apparet quod confusa per ipsa voca pœnitentia non dimittit.
Quis e-
iusmodi penitentia alii prefigit, nisi premere pœnitentia
quod pœnitentia concurret. Q. item. Terciamente pœnitentia ex
defensione credi. Idem enim pœnitentia sum quippe celare
admissionem, sed ut alia manifesta pœnitentia fieri: ne talis repudetur
quod immo-
sive, qualem se mandatum exhibuit divina con-

¹ See also 7. Beda ad c. Luce, ex August. & ad cap. 5.
M. & G. 17. ² Supradic. ead. multiplex. ³ Supradic. ead.
agn. d. Supradic. ead. verum. e. Martini. 9. f. al. vita
de Luce. 17. h. ali. uerendo consecraverit. i. Luca. 3.
2. Gregorius in hom. 20. in evangela. k. Leviticus. 25. l. In
id. ad cap. 19. Leviticus. m. ibi in glossa erudit habebit senten-
tiam. n. Iohannes.

^a Gen.4. ^b Sent.4.deft.17. ^c Luc.17. ^d al.mun-
datis. ^e Lewis.9. ^f al qui infestant.

pluribus confitebitur in spe venia turpitudinem criminis, tanto facilis consequetur misericordiam remissio-
nis. Ipsi enim fæcēdōtēs plus jam possunt proficere, plus
confidentib⁹ pārcere. Quibus enim remittunt, re-
mittit Dominus. Lazarus enim a de monumēto iam
fūscitatum oblitus Dominus discipulis solvendūm, per hoc
ostendens potestatē solvēndūm conceſſam fæcēdōtēs.
Dixit enim: [Q]uodcumque solvēris fūerit terram, solve-
re ut & in cœlo.] hoc est, ego Deus, & omnes ordines
celētis militiæ, & omnes sancti in gloriā mea laudant vo-
biscum, & confidant, quos ligatis, & solvit. Non di-
xit, quos patratis ligare aut solvere, sed in quos exercitū
opus iustitiae aut misericordie. Alia autem opéra vestra
in peccatoris non agnoscet. Quare, qui si confiteri vult
peccata, ut inveniat gratiam, querat fæcēdōtēm, sc̄ientem
ligare & solvere: ne, cūm negligenter circa se extiterit, ne-
gligatur ab illo, qui eum misericorditer moneret & peteat,
ne ambo in foveam cadant, quam fūlūs evitare noluit.
Tanta itaque vis confessionis est, ut si deest fæcēdōtēs, con-
fiteat proximo. Sape enim contingit, quidā pōnitentia
non potest confiteri coram fæcēdōtē, quem pōnitentia
nec locus, nec tempus offert. Et si ille cui confitebitur
potestatē solvēndūm non habet, si tamen dignas veni-
t ex fæcēdōtēs desiderio, qui sibi confiteri turpitudinem
criminis. Mundati enim sunt lēpōsi, dum ient oſlen-
dere ore fæcēdōtēbus, antequam ad eos pervenirent. Vnde
et patet dominum ad cor respire, dum ex necessi-
tate prohibentur ad fæcēdōtēs pērvenire. Sape quidē
eos querunt sani & lati: fed dum quazunt, antequam
ad eos pērveniant moriuntur. Sed dei misericordia est
ubique, qui & iusti & novit, et si non ram cito,
sicut solvērentur a fæcēdōtē. Qui ergo confiterit
omniō fæcēdōtē melliō, quam posset confiterari: & si
peccatum oculū est, sufficiat reſere in notitiam fæcēdōtē,
ut grata sit oblatio muneris. Nam & in refūctatione
fili⁹ principi⁹ patet interfluerunt qui viderent. Non
dūm enim erat sepulchrum, nondūm extra portam ciuitatis
delata, nondūm extra domum in notitiam deportata,
Intus & refūctavat, quam intus inventit, refūctis filiis Pe-
tro, & Ioanne, & Iacobō, & patre, & matre pueſe, in
quibus figuratiliter continentur fæcēdōtēs ecclēſia. Quos
autem extra inventit, animadvertereunt est, quomodo
sufficiat. Elebat enim turba post filium vidit. Flevit f
Martha, & Maria supplicantes ḡ pro fratre. Elebat etiam
turba, quā Mariam fecit, lachrymās Marie ad-
monita. In quo docemur publicē pēccantibus non pro-
prium, sed ecclēſia sufficieat meritum.

- 1 ¶ Vitale] In originali est, veniale, sed aderat glossa.
2 ¶ Et iustis] Si confidetur tota oratione ferit, redetur le-
gendum, & iūis, verūnam omnes codices collati concordant cum
A. Simeon Gratian.

C. LXXXIX. Q. Sufficit illa confitatio, quo
primum Deo, deinde fæcēdōtē
offeratur.

Item Leo Papa ep̄ist. 70. al. 80.

¶ Q[uod] Vamvis b plenitudo fidei videatur esse la-
us q[uod] dabilis, quā proprie Dei timore apud homi-
nes erubescere non vētetur, tamen quā non omnium
huiusmodi sunt peccata, ut ea, quā pōnitentia po-
scant, non timeant publicare, removērunt tam impro-
babilis confitudo: ne multi à pōnitentia remedii
arcentur, dum aut erubescunt, aut meuant inimicis
suis sua facta referare, pro quibus possint legum con-
ſtitutionē percelli. Sufficit enim illa confitatio, qua-

a al. quā Senti. 4. dif. 16. b Iffīa, dif. 16. quā vnde
Senti. 4. dif. 17. c Luc. 17. d Luc. 18. e Iffīa. 11. f loam. 11.
g supplicans] orig. h Senti. 4. dif. 17. i Supr. qd. sufficit.

primum Deo offertur, tum etiam fæcēdōtēs: qui quo-
licet pōnitentiam precator accedit. Tunc enī
mum plures ad pōnitentiam poterunt prouocare, &
puli auctōrū non publicetur confitentia confite-
tria, fētentia, satisfactiōne & confessiōne inveniatur
viter expofitum. Cū autem baro potius adveniat &
baro iudicio refervatur. Vnde, ente fauere habeat ipsi
& religiosi viri.

i ¶ Lectoris iudicio] Certissimum est, & pro iudicio
habendam, peccata mortali necessariae sive confite-
mentala, eo modo ad tempore adhibebitis, quā laicis
tuo pōtēt alia copia & iūis.

c. XC.

Unde Theodorus Cantuaricus Archidiaconus
pus sit in pōnitentia suo.

¶ Vidam a Deo solūmodo confitebitur debet pa-
dicunt, ut Graci. 1. Quidam vero fæcēdōtē
firanda esse pōnitentia, ut tota fētū laicū exē-
stiam: ita duxrat, ut Deo, qui remifit et pōnit
peccata nostra, & oremus pro invictis in fā-
fello itaque, quā foli Deo fit, quod enī fāfello
gat pōnitentia. Ea verō, quā fæcēdōtē fit, doceat
ipsa pōnitentia pēccata. Deus namque fāfello &
tātis auctōr & largitor, plerūque hanc pēnitentia
pōnitentia medicinam invītabilis a admīnistrando
rumque medicorum operazione.

¶ Burchardus ensis & Iesu copiā hoc cīm in pōnitentia
Theodore. In capitulo vero adijit, cap. xli. In pōnitentia
dāde Deo solūmodo fæcēdōtēs confitēdōtēs debet dīcēre
quidam vero fæcēdōtēbus confitēdōtēs confitēdōtēs
Quod utrumque non sine magno fructu amēt
ecclēſia: ita duxrat, ut & Deo, & quā el pōnitentia
catōrum, confitēdōtēs peccata nostra, & cum Deo
iūs, [dēlētūm meū cognitum tibi fētū, & in
meā non abſcondi: dixi, confitēdōtēs adētū
jūſtūs meas Domini, & tu remifit impūtū
mei:] & secundūm Apostoli] In capitulo & cīm
alterūm pēccata nostra, & oremus pro invictis
pēnitentia. Confitebitur itaque, quā Deo, pēnitentia
ea verō, quā fæcēdōtē fit, doceat quā pēnitentia
pēccata. Deus namque fāfello & tātis auctōr &
largitor est plerūque medicorum operazione, ut
būtōnen⁹ & cīm eadem feri habebitis, addis ad cīm
& nonnulla alia in extrema clauſula, quā nō
ecclēſia. & illa, & hoc pōnitentia el. & q[uod] jūſtūrum,
abſit quemadmodūm a capitulo, in cīm

2 ¶ Sed tamen Apololi] In capitulo & cīm
adīcē crato, & priore illi memori, ut & Deo & cīm
alterūm membrum illi verō, & secundūm Apololi
cīm & cīm.

3 ¶ Sive pōnitentia medicinam] In capitulo &
Burchardus & Iesu legitim, lux poterit.
autem pēnitentia ex ipsius letōne amētū pēnitentia
prīmū abēt pēnitentia membrum.

a In capitulo adijit, cīm. In Cibillū s. a. bī
Ivo p. 15. c. 15. b P̄alm. 31. c El pōnitentia
tutorum pēnitentia. d al. fāfello.